

LEERREDE

OVER

ROM: VII, vs. 14.

VAN

HERMAN FRIEDRICH KOHLBRÜGGE,

DOCTOR IN DE GODGELEERDHEID.

Uitgesproken in de Gereformeerde Kerk te ELBERFELD.

EN DOOR DENZELVEN VERTAALD.

Tweede Uitgave.

Gedrukt en te bekomen bij

J. RUYSENDAAL,

Gravenstraat N°. 4, te AMSTERDAM.

1836.

✓

1. THE FIRST PART

THE SECOND PART

[JOANNIS VII vs. 17.]

THE THIRD PART

THE FOURTH PART

THE FIFTH PART

THE SIXTH PART

THE SEVENTH PART

THE EIGHTH PART

I N L E I D I N G.

Door de geheele H. Schrift henen wordt door de Evangelieprediking Gods Wet in hare onwrikbaarheid bevestigd. In het Nieuwe Verbond is hare openbaarmaking evenwel zoo veel te geestelijker, omdat de schaduwen verdwenen zijn, en het tegenbeeld en het wezen van hetgeen er te doen was, zonder het deksel van Mozes, er nu bij staan. Dat de wet heilig is en rechtvaardig en goed, dat wordt thands eerst recht openbaar, nadat Hij, die de Wet op Sinai gegeven had, haar ook zelve vervulde, en daardoor de zijnen vrijmaakte van de Wet (1). En toch laat CHRISTUS ook nu onder het Nieuwe Verbond de Wet prediken, en in hare volle geestelijkheid onthullen, opdat:

Nadat Hij is gekomen, en gepredikt geworden, er niemand zij, die op den dag des oordeels iets hebbe om zich zelve te verontschuldigen. En met betrekking hiertoe staat er geschreven: „Hoe zullen wij ontvlieden, indien wij op zoo groote zaligheid geen acht nemen?” (2) en wederom: „Heden, indien gij Zijne stemme hooren zult, zoo verhardt uwe harten niet!” (3) en wederom: „Jeruzalem! Jeruzalem! gij die de profeeten doodt, hoe menigmaal heb ik uwe kinderen willen bijeen vergaderen, en gij hebt niet gewild!” (4)

Opdat alle praatchristenen en vrome huichelaars met hun Farizeeuwsehen trots, als waren zij iets meer dan anderen in het koninkrijke Gods, of als maakten zij zich met hunne deugdelijkheden bij CHRISTUS verdienstelijk — de mond gestopt worde, [zoo als ook de mond van

(1) Rom. 7, 6. (2) Hebr. 12, 25. Hebr. 2, 3.
 (3) Hebr. 3, 7, 8. (4) Matth. 23, 37, 38.

van alle vleesch;] en opdat de hooge heiligen, die op hunne werken roemen, te schande gemaakt worden, [omdat zij zeggen, dat zij niet op hunne werken roemen.] Tegen hen heet het: „Voorwaar zegge ik u, wat gij den minsten mijner broederen niet gedaan hebt, dat hebt gij ook aan mij niet gedaan, en zij zullen gaan in de eeuwige pijn.” (1) „Strijdt om in te gaan door de enge poort, want vele (dat zeg ik u) zullen zoeken in te gaan en zullen niet kunnen.” (2) Het is de brief van den Apostel JACOBUS, die dezulken voornamelijk aantast.

Opdat aan dezen en dien de bedekfelen van schande en het mom van godzaligheid van het gezicht geworpen worde, die — terwijl hij, ja, naar waarheid beweert: „De Christen is niet meer onder de wet, maar onder de genade, en heeft eene eeuwige vrijheid van de wet en eene volmaakte gerechtigheid en heiligheid in CHRISTO;” — met stijven nek en vermetel en brooddronken, [zijn grond makende van zijn weg en van de leere der eeuwige verkiezing], *daarop* los zondigt, en als had hij geen kwaad gedaan, naar het vleesch wandelt in zijne onreine lust, [of die de schuld werpt op zijn ouden mensch, of op zijne onmacht, of op God, of op de Wet, of op zijn boos hart, of op zijn ligchaam, of op den duivel, of op zijn naasten, of op de noodzakelijkheid, of op zijn diep bederf, en van de genade en van den lieven Heere CHRISTUS een pijnstillend middel maakt, om de oogenblikkelijk ontwaakte confscientie tot gerustheid te brengen, in plaats van te belijden: „Ik, ik, ik heb tegen U alleen gezondigd, en gedaan dat kwaad is voor uwe oogen, en veroordeel mijzelven;] — of die zich zijner eeuwige verkiezing beroemende, de wedergeboorte, de inwoning des Heiligen Geestes, en de verrijzenis des vleesches loochent, of die het geschrevene woord veracht, en onder hetzelfde den hals niet krommende, [het wringt en draait zoo als
hij

(1) MATTH. 25, 40. (2) LUC. 13, 24.

hij het gaarne hadt, daar men zou beven en rillen voor Gods woord, en de heiligheid van 's Heeren wet en de gerechtigheid Gods ten koste van en met veroordeeling van zichzelf erkennen, met de klacht eens verbrokenen geestes: „ ik ellendig mensch, wie zal mij verlossen van het ligchaam dezès doods;” dankende nogthands God door **JESUM CHRISTUM** onzen Heer; — of die, terwijl hij muggen uitzuigt en kameelen opslukt, verloochenende **CHRISTUM** om een handvol genietinge des ongeloofs, *die* heiliging niet najaagt, zonder welke niemand den Heere zien zal; zoo als geschreven staat in den 50sten Psalm: (*) „ maar tot den goddeloozen zegt God: wat hebt gij mijne inzettingen te vertellen en neemt mijn verbond in uwen mond, daar gij toch de kastijdinge haat, en mijne woorden achter u henen werpt; als gij een dief ziet, zoo loopt gij met hem, en uw deel is met de overspeelders, uwen mond staat gij in 't kwade en uwe tong koppelt bedrog. Gij zit, gij spreekt met uwen broeder — en tegen den zoon uwer moeder geeft gij lastering uit. Deze dingen doet gij, en ik zwijg; gij meent ten eenemaal, dat ik ben gelijk gij? Ik zal u straffen en zal het u stuk voor stuk voor oogen leggen. — Verstaat dit toch, gij vergeters Gods, opdat ik niet verscheure, zoo dat niemand redden zal. — Wie dank-offert, *die* eert mij, en dat is de weg, dat ik hem het heil Gods doe zien.] — Daarom heet het: „Dwaalt niet, God laat zich niet bespotten, zoo wat de mensch zaait, dat zal hij ook maaijen. Wie in zijn zelfs vleesch

(*) Inhoud van dezen Psalm, in den eersten Gereformeerden Bijbel, gedr. bij **JAN CANIN** te Dordt. 1571. *Een Prophetie van der gemeyner vercondinge des Rycx Christi, ende van der affettingen des Wets met alle haer offeren ende Godsdiensden; ende zyn hier treffelicke vermaningen en dreigingen, dat wy met achterstel des Wets en haerder gerechtigheit, de barmherticheyt ons in Christo bewesen begrypen.*

vleesch zaait, die zal van het vleesch verderfenis maaijen.” „Vermaant elkander alle dagen, zoo lang het Heden genaamd wordt, opdat niet iemand uit u verhard worde door bedrog der zonde.” (1) „Dat niet iemand zij een hoerer of een onheilige, gelijk ESAU, die om eene spijs het recht van zijne eerstgeboorte weggaf, want hij vond daarna geene plaats des berouws, hoewel hij haar met tranen zocht (2).” „Want indien die, die door de kennisfe onzes Heeren en Zaligmakers JESU CHRISTI de befinettingen der wereld ontvloten zijn, in dezelve weder ingewikkeld en van dezelve overwonnen worden, zoo is met hun het laatste erger geworden dan het eerste.” (3)

Opdat er tegen allen, die zich laten aanstaan als waren zij Christenen, omdat zij zijn gedoopt en tot ledematen aangenomen geworden, of omdat zij ten Avondmaal gaan, en het hunne opofferen opdat het koningrijk van God uitgebreid worde, en die zich alzo op Gods liefde verlaten, [met hunne bekeering van de grove tot de fijne wereld, van den duivel tot zeven duivels, van de wellust tot de klooster-heiligheid, van den dansbodem tot de trappen van den predikstoel en tot de wereld van tractaten, beoefenings-leeringen, moraalstelsels, overdenkende christelijkheid en allerlei eigenwillige geestelijkheid, of van het liberalisme tot de mis, tot het Antichristendom van het westelijk Europa, of tot des Heeren oude altaren, maar waarop men zijne eigene zonnebeelden heeft opgericht], het getuigenis afgelegd worde, dat zij naakt zijn (dat zij CHRISTUS niet hebben aangetrokken) en bij al hunne christelijke werkzaamheid en liefde, dood in zonden en vervreemd van het leven des Geestes uit God in CHRISTO JESU. (4) En opdat dezulken, onder hen, die onder

(1) Hebr. 3, 13. (2) Hebr. 12, 14—17, verg. 2 Cor. 7, 1. 2 PETRI 3, 11. TITUS 1, 10—16. (3) 2 PETRI 2, 20, verg. Hebr. 3, 12. 1 Cor. 10, 9. Hebr. 6, 4—7. Hebr. 19, 26, 27. (4) 1 Cor. 13, 1—8. 1 JOH. 3: 9.

der het zegel der verkiezinge liggen, uit dit hun paradijs van christelijk doen en laten en (geest) drijverij, en een vermeend het goed te hebben en er wel bij te staan, worden uitgedreven, en van den zandgrond van hun eigen loopen en willen af en naar den rotssteen CHRISTUS gejaagd worden. (1) Daarom heet het: „Waakt op, gij die slaapt en staat op uit den dooden, en de CHRISTUS zal over u lichten!” (2) „Onderzoekt u zelve, of gij in den geloove zijt, beproeft u zelve.” (3) „Wie den Geest CHRISTI niet heeft, die is de zijne niet.” (4) En hier is de Wet een woord van macht, hetwelk doodt, maar de Geest maakt levendig.

Opdat een arme zondaar, die zijne zonden met een treurend gemoed erkent, zijne onmacht recht levendig gevoele, (5) en opdat hij, terwijl het tot hem heet: „Bekeer u en geloof het Evangelie, laat u met God verzoenen,” aan het bidden kome: „Bekeer gij mij, zoo zal ik bekeerd zijn! leer gij mij, wat gelooven is — wees mij genadig (en ontferm u mijner), geef mij handen dat ik het aanneme, kom gij in mij, dan hebbe ik U!” (hier hebt gij mij, leer mij uw welbehagen, o God!). En hier is het een woord, dat de hoogtens ter neder rukt, en Gods genade verheft.

Opdat de verootmoedigde ziele hare zaligheid geheel en al in de handen des barmhartigen Gods en Zaligmakers overgeve. En hier wordt zij, wanneer het heet: „Werk uwes zelfs zaligheid (*) met vreezen en beven,” zoo teder en liefelijk getroost met hetgeen er volgt: „Want het is God die in u werkt beide het willen en het doen naar het welbehagen.” En opdat eene aangevochtene en menigvuldig

(1) Gal. 3, 19 en 24. Rom. 3, 20. 2 Cor. 3, 6.

(2) Eph. 5, 14. (3) 2 Cor. 13, 5. (4) Rom. 8, 5.

(5) Rom. 7, 5. (*) [Zoowel als *elkanders.*]

dig geplaagde ziel in CHRISTO zich verberge, om door hem en in zijne macht bewaard te worden door het geloove tot de zaligheid, terwijl het tot haar heet: „Volhardt in het goede. Wie volhardt tot het einde, die zal zalig worden.”

Eindelijk: de Wet wordt gepredikt, opdat wij allen, voor zoo veel wij in eenen Geest: „Abba!” roepen, geheel vervuld worden met dankzegging en aanbidding, terwijl wij het inzien en het ondervinden, hoe CHRISTUS, die het einde der Wet is (tot rechtvaardigheid eenen iegelijken die gelooft), de Wet zelve heeft vervuld, en ook als zoodanig het recht der Wet in ons vervult, (1) dat, terwijl wij in ons zelve hoe langer hoe meer zonde en ellende gewaar worden, en ons zelve aanklagen als verdervers van onze jeugd af aan — desniettegenstaande de Vader ons in CHRISTO JESU zijnen Zoon, voor zijne lieve dierbare kinderen houdt, en ons in Hem aanziet als geheel en al rechtvaardig, heilig, rein en volkomen, zonder vlek of rimpel, zoo aanziet, als hadden wij nooit eenige zonden gedaan of gehad (voor zoo veel wij zulke weldaad met een geloovig hart aannemen). En zoo dan zegge een ieder der onzen vrijmoedig, uit kracht van de waarheid Gods en van het getuigenis des H. Geestes in ons: „ik ben heilig en rechtvaardig,” — offchoon ons geweten ons aanklaagt, dat wij zonder ophouden tot alle boosheid geneigd zijn. —

Dit laatste klinkt menigeen vreemd in de ooren: want hij mogt gaarne heilig en vroom zijn, en iets van die heiligheid in zich gewaar worden, dan kon hij, zoo als hij meent, het weten of hij deel aan CHRISTO hadt. Dewijl hij echter zoo vele zonden in zich blijft zien, gelooft hij, den Heiland van arme zondaren te onrein en te onwaardig, en te vleeschelijk en te veel onder de zonde verkocht te zijn, dan dat de heilige en rechtvaardige God met
zij-

(1) Rom. 8, 4.

zijne groote genade tot zulk een ellendige zich zoude nederlaten, of hij vreest dat hij nog eens de hel weder in de kaken zal vallen. — Er zijn er zoodanige, die dag aan dag in den waan verkeeren, dat zij toch hunne zandkorrels dienden bij elkander te dragen, om den berg hunner heilichheid hoog op te tasfen — maar den eenen dag voor, den anderen na blaast de stormvlaag der zonden deze zandkorrels weder weg, en dan zitten zij in eenen hoek en weenen, (en beginnen van voren weder aan, en geven het niet op, of het hun mogt gelukken.) En zoodanige zijn de meesten onzer, want de eigene gerechtigheid zit diep, zeer diep, en de oude Monnik weet van geen sterven, zoo lang als wij leven.

Daarom hebben wij ons voorgesteld, onder de leiding van den Geest Gods, die de harten en nieren beproeft, in alle oprechtheid te beschouwen: „*Het bestaan van den door CHRISTI bloed gerechtvaardigden en geheiligden, en van alle zonden afgewaschen Christen.*”

TEKST: ROM: 7 vs. 14.

„*Want wij weten dat de wet geestelijk is; maar ik ben vleeschelijk, verkocht onder de zonde.*”

Wanneer wij op het verband van dit vers met de voorafgaanden acht geven, dan is het volgende daaruit duidelijk. Wij moeten eens voor altoos, of door verdienste, of door genade leven, door de geheele wet of geheel door CHRISTUS; wij moeten het geheel met onze vroomheid en werken, of geheel met CHRISTO houden; onder wien wij staan, diens eigendom zijn wij geheel; het betaamt ons, dat wij den eenen of den anderen toebehooren, anders zijn wij ontrouw. — Houdt eene echtgenoot het

het met een ander man , terwijl haar eigene man leeft , dan is zij eene overspeelster ; is haar man gestorven , dan is zij het niet , als zij een tweeden man trouwt . Zoo zijn wij dan ook overspeelders , als wij meenen dat wij eensdeels door onze vroomheid , en in een ander opzicht door CHRISTUS zouden kunnen leven . Maar daarvoor zullen wij het houden , dat de wet ons een lijk is , hetwelk wij rechtmatig begraven hebben , en dat wij der Wet ook een lijk zijn geworden , aangezien zij ons ten dood geworden is ; dat wij niets meer met dezelve uitgaan of te doen hebben , NADAT WIJ CHRISTI GEWORDEN ZIJN , die opgewekt van de dooden , ons met zich omhoog in het eeuwige leven in triomf heeft binnen gebracht , en ons voor altoos van de Wet vrijgemaakt en verlost heeft . Onze eerste man (de Wet) was wel goed , maar wij konden niet lang bij hem huishouden , want wij leerden hem naauwelijks kennen , of hij verboodt ons alles , en kondigde ons vloek en dood aan , voor zoo veel wij niet eene volkomene gehoorzaamheid daarfelden . Toen werd er in ons allerlei begeerte gaande naar dat alles wat ons ontzegd was . De Wet strafte dit als zonde ; toen werd de zonde , dit straffen niet duldende , bovenmate slim en zondigende . De Wet — waarbij wij hadden kunnen leven , indien wij niet begeerd hadden — hieldt woord , vervloekte en verdoemde ons ; daarop nam ook de zonde een begin met tegen ons te razen , woedde hevig in ons , en bediende zich toen van den eersten man , de Wet — die op en voor zich zelve goed was — om ons dood te slaan . Daar lagen wij dan dood voor de huisdeur van de Wet ; — ziet ! toen kwam er een Ander voorbij , die maakte ons levendig , reinigde ons van ons bloed en nam ons met zich mede in zijn Huis , om daarin eeuwig te wonen . Zoo zijn wij nu met eenen anderen Man in Echt gekomen , die ons niets weigert , maar alles geeft ; en wat van den vorigen man was — hetzij dan vroomheid of heiligheid of wat er ook tot de Wet behoort —

hoort — kunnen wij thands even zoo min gebruiken als volwasfenen hunne kinderschoenen. Desnietteenstaande blijft de vorige man op en voor zich zelve goed, en, hij had er recht toe, dat hij ons alle begeerte ontzet, dewijl onze eerst-ouders ons onder die voorwaarde, waarmede wij, even als zij, getoond hebben in te stemmen, hadden uitgehuwelijkt. Maar noch wij, noch onze eerst-ouders zijn deze voorwaarde nagekomen. De zonde kwam er tusschen, en — zegt PAULUS nu verder — „de zonde, opdat zij openbaar zoude worden, hoe zij zonde is, heeft zij mij door het goede den dood gewerkt, opdat de zonde bovenmate zondigende wierdt door het gebod.” En hierop laat hij volgen: „want wij weten, dat de Wet geestelijk is, maar ik ben vleeschelijk, verkocht onder de zonde.”

Deze drie gezegden:

1. *Want wij weten, dat de Wet geestelijk is,*
2. *Maar ik ben vleeschelijk,*
3. *Verkocht onder de zonde,*

leveren van zelve aan onze aandacht even zoo vele rustpunten op.

I.

Want wij weten dat de Wet geestelijk is.... Zoo spreekt de Apostel; en hiermede doet hij het des te meer uitkomen, hoe de zonde bovenmate zondigende wordt door het Gebod. Want de Wet handhaaft niet alleen de uiterlijke letter, maar staat ook, zonder toegeven, op elken titel en jota, zoo als zij geestelijk wil begrepen en toegepast worden. Zij wil niet alleen uiterlijke werken, uiterlijke gerechtigheid en heiligheid, zoo als zulks in burgerlijken handel en wandel van zelve spreekt; — zij wil niet

alleen dat wij met de daad niet echtbreken, moorden en stelen; — zij eischt niet alleen, dat wij dit of dat niet doen of vermijden; — zij vordert niet alleen heiligheid van handen, van voeten, van oogen en van den geheelen mensch, ja, zij verbiedt niet alleen de begeerte, maar zij beveelt en voert het opperbevel met een ijzeren staf, en dreigt verschrikkelijk: **GIJ ZULT — GIJ ZULT NIET.** — Zij wil boven alles, dat wij uit eigen vrijen wil en met eigene krachten snel en volvaardig alles zoo volvoeren, als zij het eene of het andere ons oplegt. Zij wil, dat wij haar gedurig naar de oogen en op de handen zien, en ons daar ijlings heen begeven, werwaarts zij hare gebiedende wenken laat gaan; dat wij alles, wat zij begeert, van grond des harten, met lust, voorkomenheid, vriendelijkheid en liefde ten uitvoer brengen. — Zij wil, dat wij God, als den levenden God, hartelijk vertrouwen, in Hem gelooven, Hem lief hebben, boven alles eeren en vreezen, en dat wij van gantschen gemoede Hem gehoorzamen uit enkele eerbied en dankbaarheid. — Dat wij geheel en gantschelijk heilig en rechtvaardig naar verstand en wil, voor zijn aangezicht wandelen, zonder morren, zonder tegenspraak; — dat wij al het booze van harte schuwen en onzen naasten, en was het ook onzen vijand, innig lief hebben, en kuisch, eerlijk en vroomelijk met hem leven. In één woord, zij wil dat wij zoo heilig zijn, als onze eerst-ouderen voor den val het waren, en zoo volkomen, als onze Vader in de hemelen volkomen is! (1) Zoo voegt het ons de Wet aan te zien en haar volkomen te houden, tot haren laatsten titel en jota toe, en dat, geheel ons leven door, zonder ophouden, dag en nacht, en wij mogen er niet van afwijken, nog ter rechter noch ter linkerhand, en moeten op deze wijze met de Wet in- en uitwendig zoo overeenkomstig zijn, dat zij niet de minste
vlek

(1) MATTH. 5, 48.

vlek of de geringste ongelijkvormigheid met hare blanke reinheid en geestelijkheid heeft aan te wijzen. Zoo geestelijk is de Wet van den heiligen, rechtvaardigen en eeuwigen God, die een Geest is, die alles geestelijk wil gedaan hebben en een blijvend werk vordert, zelve gegeven, en in steene tafelen ingegraven geworden; en Hij heeft die Wet geschreven in onze harten en in ons geweten. En die ligt onder den geestelijken dood, die de Wet niet geestelijk doet en in alles blijft, wat zij geestelijk wil. — „Dat weten wij,” zegt de Apostel, „dat weten alle, die de Wet weten, en wij moeten daarin leven of daar aan sterven.”

Maar, waartoe laat PAULUS dit hier zoo uitkomen, daar hij reeds van te voren gezegd had, dat de geloovigen der Wet gedoodt zijn? — Waarlijk, opdat het ons openbaar en al duidelijker gemaakt worde, dat wij tot de Wet, hare werken, hare heiligheid en vroomheid niets dan ondeugende zijn, en er de handen van moeten af laten, opdat wij, daarvan overtuigd, gedrongen worden, om onze hoop alleen op CHRISTUS te stellen, nademaal wij onvermijdelijk tot vertwijfeling komen, als wij met de Wet en hare werken omgaan (1), dewijl de zonde, welke in ons is, daardoor bovenmate zondigende wordt, en ons geheel onder den voet werpt, hoe meer wij gelooven, haar door het Gebod te kunnen dooden; — ja, zij zal ons te water of in den strik des ongeloofs, der vermetelheid of des wanhoops, en naar den strop jagen, voor zoo veel wij niet alle onze heiligings-stelfels naar buiten en over boord werpen, opdat het schip alleen op vrije genade drijve. „Zullen wij dan niets overhouden?” — Hoe, hebt gij dan wat? Gij hebt niets, en wat gij hebt is zonde, welke geduriger bovenmate zondigende wordt door het Gebod. „Zullen wij dan niets doen?” — Gij kunt niets dan

(1) Gal. 3, 10. — I Cor. 16, 22.

zondigen, (1) en hoe meer het „doen” en al was het ook slechts „een luttel *doen*,” nog wat bij u geldt, zoo veel te erger maakt gij het. — „Wij moeten er toch naar staan, dat wij niet zoo onrein voor God verschijnen, de zonde dient toch gedood te worden, wij willen ten minsten dit en dat vermijden!” Gij kunt niets willen, de zonde wordt u gedurig te machtig, en gij bezwijmt in uwe krachteloosheid. — Heden niet bereidt — morgen nog minder bereidt, de zonde zal u bedriegen; heden niet heilig, na een jaar nog onheiliger; heden onwaardig, na tien en dertig jaren nog onwaardiger. Wat moet ik dan doen? — Werp uwe heiligingskrukken weg, verre van u weg! gij komt er den berg Sion niet mede op. (2) Ruk die lompen af, waarmede gij uwe wonden bedekt houdt, en toon u aan Hem, die heilig en rechtvaardig is, zoo als gij zijt! laat al het uwe los, hier aan zichzelf te wanhopen is zaligheid. Geef Gode recht en veroordeel voor God u zelve! en gij doet, wat God wil dat gedaan worde, — en wacht reikhalzende op zijne genade, die u aangebracht is in CHRISTO zijnen Zoon: — *dien* toch wordt zijn geloove tot gerechtigheid gerekend, die niet werkt, maar in Hem gelooft, die den goddeloozen rechtvaardigt. (3) — Hoort gij wat de Schrift zegt? — „die niet diegenen, welke in de liefde staan, niet heiligen, rechtvaardigen en vroomen, neen, neen! maar den goddeloozen rechtvaardigt. — O, bidt, dat de Vader onzes Heeren JESU CHRISTI u de hand des geloofs geve, en gij zult den schat deelachtig zijn, die voor eeuwig rijk maakt, en de Zon der gerechtigheid zult gij zien doorbreken in uwe harten, en in hare stralen zult gij u verheugen en juichen:

Wij

Uw bloed en Uw gerechtigheên
 Die zijn mijn bruidskleed, anders geen',
 Daarin zal 'k voor Gods troon bestaan,
 Als aarde en Heem'len mij ontgaan.

(1) Rom. 7, 18. Rom. 3, 12. (2) Psalm 24. (3) Rom. 4, 5.

„ Wij weten , dat de Wet geestelijk is , zegt PAULUS , en daarmee dringt en drijft hij , ja , wel hard , maar lokt toch ook zoo liefelijk ; drijft de ziel uit de Wet , uit hare werken , uit alle middelen om heilig en vroom te worden , uit alle pogingen om de zonde uit zichzelf te dooden en kwijt te worden , uit — opdat zij zoo op de tederste wijze tot CHRISTUM getrokken worde , om alleen in Hem te worden gevonden , als bij een ander Man , die er alleen verstand van heeft met Wet , zonde , duivel en dood om te gaan , maar in wiens Huis eene volkomene vrijheid van Wet , zonde en dood vaststaat en heerscht , en louter Genade , Vrede , Blijdschap , Gerechtigheid en eeuwig Leven luisterrijk heerschappij voert . En opdat er een einde zij aan alle bedenking , spreekt PAULUS van zich zelve . „ Ik , ik PAULUS , die tot in den derden hemel opgetrokken ben geweest en daar onuitsprekelijke woorden gehoord heb , die mij beroeme en juiche in CHRISTI gerechtigheid , en tegen de hel mag inroepen : *wie wil verdoemen!* en die , trots alle duivelen en alle zonden , trots Wet en oordeel , opspringe in mijnen God , en overluid mijne vergewisfing uitgalme : *dat niets ons kan scheiden van de liefde Gods , welke is in CHRISTO JESU onzen Heer* , en die , als zoodanig , zonde , wet , wereld en mij zelve rein verstorven ben ; — ik deel het u mede , niet hoe ik vroeger was , neen , maar hoe ik ben : *ik ben vleeschelijk.* ”

2.

„ *Ik ben vleeschelijk!* ” Dat is juist de oorzaak , waarom ik bij de Wet niet in huls blijven , bij de Wet niet leven kan , — want de Wet is geestelijk , maar ik ben vleeschelijk . Wanneer ik ook half vleeschelijk , ten halve geestelijk was , wij zouden toch niet in vrede met elkander kunnen leven , omdat ik altoos het werk der Wet niet verder

der dan tot de helft brengen zoude, en hiermede was ik nog des te minder geholpen, want het zou vergeeffsche arbeid wezen, waarvoor ik dan toch nog geen dank behalen zoude, omdat de Wet, niettegenstaande dit alles, geestelijk het oordeel zoude vellen, en in alle opzichten op een volkomen werk zou blijven aanhouden. Want de Wet is geheel geestelijk, en wil met een haar geestelijk gelijkvormig hart bemind en met lust en met de daad gehoorzaamd zijn; zij wil haar werk uit geheel vrije aandrift en volkomene toegenegenheid, inwendig en uiterlijk, verricht hebben, zoo als zij geestelijk is en geestelijk over ons doen uitspraak doet. Ik ben daarentegen geheel, met mijn geheel mensch, met lijf en ziel, met vernuft en wil, met alle mijne zinnen en leden — VLEESCHELIJK, zoo als ik inwendig en uitwendig leve, geheel uit vleesch geboren, uit zondig zaad geteeld en in zonden ontvangen; vandaar is het gedichtfel en het trachten van mijn hart boos van mijne jeugd aan, en het houdt niet op; vandaar ben ik een onreine uit onreinen, en is de bodem mijnes harten enkel zonde, ja alles, wat in en aan mij zich roert en beweegt, te gelijk met alle mijne krachten, begeerten, lusten, neigingen — mijn geheel bestaan is zonde, en alle indrukken, die ik van buiten af in mij ontfange, worden tot zonde of de zonde gaat en hangt en kleeft er zich aan vast. Zoo zijn ook alle mijne gewaande gerechtigheden een met bloed bezoedeld, wegwerpelijk stuk doek, en er woont in mij niets goeds, neen, maar alle werken des vleesches doorkruisfen zich in mij — en ik doe, wat ik ook doe, of laat, wat ik ook laat — ik zondig en ben vleeschelijk, en wanneer ik het ook niet wil, dan zondig ik toch, en wanneer ik het ook nog zoo zeer hate, dan zondig ik evenwel; zoo leeft en woont en roert zich, en werkt in mij de zonde, en kleeft het booze mij overal aan. —

Ik ben vleeschelijk. — Merkt op hetgeen wij lezen. —

PAULUS, dezen Brief schrijvende, zegt niet: vroeger was ik — neen, maar ik BEN vleeschelijk. En voorzeker, dat het waarheid is, dat die ééne zonde, die wij van onze eerst-ouders hebben geërfd, niet slechts bij hen, die den duivel blijven toebehooren — neen, maar ook bij de kinderen des Lichts, een poel is en eene giftookster en een peillooze bron van allen gruwel, — dat zien wij ook veelvuldig bij andere Heiligen en geloovigen. — Daar zien wij moord en echtbreuk bij DAVID (1). Hoererij bij JUDA en THAMAR (2). Onreinheid en ontucht bij SIMSON (3) en bij LOTH, na uit Sodom gered te zijn (4). Afgoderij bij SALOMO (5). Hovaardij bij HISKIAS (6). Dronkenheid bij NOACH (7). Verbittering en tweedracht tusfchen PAULUS en BARNABAS (8). Huichelarij bij PETRUS (9). Onder de eerste Christenen hoererij, onreinheid, schandelijke brand, booze begeerte, gierigheid, logen en dieverij (10) en bij de Apostelen, ontrouw aan hunnen Heiland (11). Eindelijk, de bron van alle vleeschelijke werken, de hoofdzonde van alle zonden: — ongeloof bij MOZES (12) en bij alle de Apostelen; en bij ELIAS (13), JOB (14), JEREMIAS (15) en JONAS mismoedigheid over de leidingen Gods! — Waar zouden wij beginnen — waar eindigen?

Ik ben vleeschelijk... dat hebben alle Heiligen moeten voelen; dat zegt ook de Apostel PAULUS: „Wij weten dat de Wet geestelijk is, MAAR IK BEN VLEESCHELIJK!”

Maar

- (1) 2 Samuel 11. (2) Genes. 38. (3) Richt. 16.
 (4) Genes. 19. (5) 1 Kon. 11. (6) Jef. 39. (7) Genes. 9,
 Eph. 5, 18. (8) HandeI. 15, 39. (9) Galat. 2, 13.
 (10) Colosf. 3, 5. Eph. 4, 25, 28. Eph. 5, 3—5. 1 Thesf.
 4, 2—8. (11) Matth. 26, 56. (12) Numeri 20, 10—12.
 Marc. 16, 11—14. (13) 1 Kon. 19, 4. (14) Job 3.
 (15) Jer: 15, 10 en 20, 14.

Maar daarmede brengt de Apostel zichzelve in de engte, hoe zal hij daar uitkomst vinden? Wat meent gij? In het volgende Hoofdstuk zegt hij in het 8ste vers: „Maar die vleeschelijk zijn (1) kunnen Gode niet behagen.” — Daaruit maken wij dan dit besluit op: die vleeschelijk zijn kunnen Gode niet behagen; PAULUS zegt, dat hij vleeschelijk is, derhalve kan PAULUS Gode niet behagen. Zonder twijfel, deze gevolgtrekking is juist, en dezelfde, die PAULUS gemaakt wilde hebben. Neen, PAULUS kon, als PAULUS, Gode niet behagen, want hij was vleeschelijk, en wat uit vleesch geboren is, dat is vleesch, dat is zondig en verdoemelijk voor God. — Maar *hoe* kon dan PAULUS Gode behagen? Niet anders, dan als een arme en ellendige, die de genade even zoo deelachtig was, als de moordenaar aan het kruis dezelve ontving; niet anders dan, zoo als hij in God geloofde, die dien, die van geene zonde wist, voor ons tot zonde gemaakt heeft, opdat wij wierden gerechtigheid Gods in hem. Zoo werpt PAULUS met dit woord alle heiligen op één hoop, en verklaart hun allen, dat zij arme zondaars zijn; maar bovenal vertroost hij daarmede met ingewanden der liefde alle belaste en aangevochtene gemoederen; en onderwijst ons, dat wij toch eens voor altijd de Wet vaarwel zeggen, en haar ons afscheid geven, nademaal wij toch nimmer bij dien man het goed maken zullen, noch met hem huishouden kunnen. Want de Wet is geestelijk, uiterlijk en innerlijk. Wij daarentegen zijn in- en uitwendig *vleeschelijk*, en wij hebben in ons zelve te booze nukken, om ook maar voor één oogenblik vrede met de Wet te kunnen hebben. Want wij willen haar altoos *vleeschelijk* begrepen en verstaan hebben en *vleeschelijk* namaken; de Wet daarentegen wil geheel geestelijk gevat, en van grond des harten, met de daad en in waarheid, gedaan en vervuld zijn — en daartoe zijn wij niet in staat.

Dit

(1) Naar LUTHER'S Vertaling.

Dit hebben alle kinderen van God ondervonden en ondervinden het steeds. En deze waarheid zal onomstootelijk blijven: „ dat de mensch gerechtvaardigd worde uit den „ geloove CHRISTI, en niet uit werk der Wet; en dat wij, voor zoo veel wij gelooven, uit God in CHRISTO JESU zijn, die ons van Gode geworden is tot wijsheid, gerechtigheid, heiligheid en verlossing.” En daarom dan, dat de Wet geestelijk is, maar wij vleeschelijk zijn, behoorden wij, voor zoo veel wij slechts eenigermate Gods genade deelachtig zijn, het met alle middelen, om ons zelve te rechtvaardigen en te heiligen, op te geven en daarentegen met alle gewisse vrijmoedigheid, wat er ook tegen raast en tiert, stoutweg aldus te besluiten: de Zoon is zoo heilig als de Vader heilig is, en even zoo rechtvaardig als de Vader, — en zoo vol van liefde, zoo barmhartig en genadig JESUS CHRISTUS, de Heiland van zondaren is, zoo vol van liefde, zoo barmhartig, zoo genadig jegens arme zondaren is ook de Vader, is God, die immers de wereld alzo lief gehad heeft, dat hij zijnen Zoon gaf. En dat kan ik toch niet ontkennen, dat mijn Heer en Heiland JESUS CHRISTUS mijne ziel niet nu en dan getroost heeft — dat hadt Hij niet kunnen doen, indien de Vader mij niet van te voren aan Hem gegeven had, — en Hij kan mij niet lief hebben, ten zij dat de Vader mij te voren lief gehad en mij aan zijnen Zoon gegeven heeft. Ik ben met den rechtvaardigen en heiligen God verzoend, — of niet; ben ik het niet, dan heeft Hij mijner niet in genade kunnen gedenken; heeft Hij mijner gedacht, dan is Hij verzoend. Maar geene andere bevrediging zijner gerechtigheid en heiligheid vindt er plaats, dan dat aan dezelve genoeg geschiede. Maar CHRISTUS heeft aan dezelve volkomen voldaan, derhalve is nergens anders mijne rust en vrede, dan alleen door en in de gerechtigheid en heiligheid CHRISTI, „ die met eene offerande in eeuwigheid voleindt heeft allen, die geheiligd zijn.” —

Vermag ik het echter nog niet, om zoo stout weg in het geloove, allen twijfel ten trots, en trotsende zonde, Wet en oordeel, te zeggen: Ja, Heere! ik erken het, dat ik de verdoemenis verdiend hebbe, maar tuschen U en mij staan daar JESUS CHRISTUS, uw lieve Zoon, die mijne Gerechtigheid is, en de ingewanden uwer barmhartigheid jegens armen en ellendigen, in zijne overgave geopenbaard, een anderen grond heb ik niet: „CHRISTUS is mijn en ik ben zijn,”.... dan bemoei ik mij daarmede alleen, dat ik CHRISTUM zoeken, CHRISTUM hebbe, en dat ik zoo geheel in zijne gerechtigheid ingewikkeld zij, en ik zal niet ophouden, en Hem ook niet laten gaan, voor dat Hij mij zegene. — Maar heb ik Hem, dan bekommere ik mij om mijne heiliging niet, neen, maar ik jage Hem na, (1) en acht alle dingen schade te zijn voor de tegen alles overvloed hebbende kennisse CHRISTI JESU, mijn's Heeren; daarin zal mijne volmaaktheid zijn, dat ik dagelijks meer in Hem gevonden worde, niet hebbende tot mijne rechtvaardigheid die, die uit de Wet is, maar die door geloove CHRISTI is — de rechtvaardigheid uit God op den geloove. Ja, daarna jage ik, dat ik meer en meer met alle de Heiligen mag kunnen begrijpen, welke de breedte, de lengte, de diepte en de hoogte is der gerade en der liefde Gods en van zijne rechtvaardigheid geopenbaard wordende in het offer van zijnen Zoon; en zoo zal ik vervuld worden tot alle de volheid Gods (2.) En hoe meer ik aldus in het Licht zijner heiligheid en in de nabijheid zijner rechtvaardigheid geplaatst worde, des te meer krijg ik een gruwen en walg aan mij zelve; en hoe meer ik in de algenoegzaamheid der gerechtigheid van mijnen Borg inzicht ontvang, en in de gemeenschap met hem ook in zijn lijden en dood mij bevind — zoo veel te afschuwelijker wordt en vertoon zich aan mij de zonde, en ik ween van stille blijdschap, dat de Vader aller barmhartigheid mij heeft

(1) Philipp. 3, 8—14. (2) Eph. 3, 19.

heeft wedergeboren tot eene hope levende door de opstandinge JESU CHRISTI uit den dooden. Want het is door deze, dat hij plechtig verklaard heeft, dat de bezolding van alle zonden volkomen voldaan is, anders hadt immers de dood mijn Borg in het graf gehouden! — en nu reinigt de Vader zelf zijne planten, die hij geplant heeft.

Welaan dan, dat wij dit woord van PAULUS tot onzen troost en versterking, diep in onze harten graveeren, en als een zoeten heil drank innemen. De in CHRISTO zich verblijdende Apostel zegt niet: „ ik heb in de heiliging en in het goede nu reeds tamelijke vorderingen gemaakt, ” — neen, maar, zijnen Farizeër tot spijt, en zijn bekommerd hart ten troost, schrijft hij het ter neder: „ *Wij weten dat de Wet geestelijk is; maar ik ben vleeschelijk.* — En laat ons toch die waarheid, al wierdt het ons ook onverdragelijk, elkander voorhouden, en daarmede alle eigen rechtvaardigheid, alle moedhervattingen van het zelfwerken en alle Farizeeuwische, Pelagiaansche en mijstieke heiligheid van den troon slooten. *Maar ik ben vleeschelijk,* zegt PAULUS. — Er zijn vele Christenen, welke meenen dat de heiliging hun werk is, nadat zij gerechtvaardigd zijn; daarop leggen zij zich nu met allen vlijt toe. Maar, in plaats van vooruit te komen, bespeuren zij meer en meer, dat zij teruggaan, zij worden geesteloos en als een dorre boom, en het ongeloof breekt er op in, de Satan krijgt hier de handen ruim, — en nu, eer zij het nog vermoeden, wordt hun alles duister. Het verderf, dat in het hart zit, laat zich meer en meer zien, en thands komt het hun in den zin, of zij wel ooit ware genade ontvangen hebben en zijn nu bezig met het geheele werk Gods in hen — al is het dan niet met het geheele hart, dan toch met hunne woorden, in twijfel te trekken en te verloochenen. — Heft het hoofd op van uit het stof, wat staat gij tuschenbeiden! Ik ben vleeschelijk, zegt de

Apostel. Bemoei u eerst daarmede, dat gij CHRISTUM wedervindt, die weet het alleen ons zoo in heiligheid te stellen, dat, wanneer wij belijden: „ ik ben vleeschelijk en zwart, ” zijn woord boven alles geldt, „ Ik zie aan u geen vlek, zoo liefelijk en heilig zijt gij mij.”

Vat het toch eens: bidden, zingen, de Bijbel en stichtelijke boeken lezen, de eenzaamheid opzoeken, te kerk en ten Avondmaal gaan, zich dagelijks twee of driemaal afzonderen voor God, zich van dit of dat onthouden, het volk des Heeren opzoeken, daar naar voor alle dingen te staan, dat wij God van grond des harten liefhebben en vreezen, in hem gelooven, op hem vertrouwen, de zonden dooden, tegen wereld en zonde strijden, en wat dergelijke heilige verrichtingen meer zijn, mitsgaders zijnen naasten alle liefde betoonen en toedragen, niet wrevelig of gramftoorig zijn jegens de onzen, kuisch, eerlijk, braaf en heilig in het verborgene en in het openbaar bij God en de menschen leven; niet de minste lust in onze harten laten opkomen, en Gode alles geloovig overgeven — — dit en diensgelijk is alles *op zichzelfe* werk der Wet, (1) en deze dingen moeten geestelijk bedreven en volkomen aangebracht worden, en zulks van de jeugd af aan tot het einde van ons leven, zonder nalating, met lust, ijver en blijmoedigen zin. Want de wet is geestelijk. En nu, beproeft het; Gij zijt vleeschelijk! . . . . . Ja, wij zijn vleeschelijk. En dat „ *maar.* ” hetwelk voorafgaat snijdt hier diep door hart en nieren heen. Ja, wat zijn wij? O, mijne Geliefden! dat weet God, voor wien niets verborgen was of is; wilt gij dat wij het blootleggen, en het hart ontleden, waarin alle gruwelen huisvesten? zullen wij het naakt voor oogen stellen, wat in de diepte van ons hart zich zoo verborgen vasthoudt, dat men eerder diamanten en ijzer verbreekt? — — — Daar is er een, die

(1) [Jes. 55, 2, 3. —]

die het voornemen heeft opgevat van nu af geheel voor God te leven, en dagelijks tot hem te bidden, en dan zal hij tot het een of ander in staat wezen — en ziet! er gaan dagen ja weken om zonder een schreeuwen tot God uit de diepte. Hier is iemand, en hij meent het, die God boven alles hartelijk wil beminnen, maar — de minste begeerte! en hij heeft God uit het oog verloren; de geringste bezoeking — en zijne vijandschap tegen God en zijn volk breekt er op in. Ginds wil een ander zich zelve, en zijn geheel belang, en alles wat hij heeft en verwacht geheel aan God overlaten; maar de hulp blijft uit — en, hij begint zich zelve te helpen, en werkt zich zoo nog dieper er onder. — Maar denkt weder een ander, God heeft mij zoo dikwijls uitkomst gegeven, immers zult gij nu, o mijne ziel, in wat het ook zij, op Hem vertrouwen! — en toch nieuwe nood — nieuw ongeloof, herhaalde twijfel of God het wel doen zal. Of ziet, gij waart in grooten nood, en dacht, als de Heere mij daaruit zal gered hebben, dan zal ik niet weten wat ik Hem toebrengen zal — hij hielp — waar is uwe dankbaarheid? — God alleen wilt gij vreezen; maar een dit en dat, waarvan gij u afhankelijk waant, bedreigt u — en men ruimt de plaats der vreeze Gods in voor de vreeze der menschen? Gij wilt in 's Heeren woord lezen, maar neen — gij neemt eerst de nieuwspapieren in de hand. Gij wilt hier of ginds, met macht getuigenis afleggen van den weg des heils — gij bevindt u op de plaats — en de moed valt ineem. Iemand wil aan God denken, maar er valt iets tusschen in — en wat om hem heen is, doet hem voor een geruimen tijd alles behalven bezig zijn met den levendigen God. Of hij wil in waarachtigen ootmoed voor Gods aangezicht verkeer, maar juist bij de heiligste verrichtingen vindt zijn hoogmoed voedsel. Hij wil zijne oogen voor de ijdelheid toefluiten, een spiegel in de kamer roept hem toe: „ O ijdel mensch! — Hij wil zich voorbereiden tot
het

het gebed of tot het heilig Nachtmal, de minste kwetsing, die zijne eigenliefde ondergaat, werpt alle zijne plannen van ingetogenheid omverre. Hij wil kuisch zijn, maar juist nu komt de begeerte het meest bij hem op. Hij wil niet twisten, maar vreedzaam zijn, een stroohalm voor zijne voeten geworpen, een enkel woord, en hij bruischt op. Hij heeft zijne heiligheid gebracht tot de hoogte eens bergs, en op eens stoot hij haar zelf weder omver.

Zullen wij nog geheel andere dingen opnoemen? wat wij daar zeiden, is geheel van boven afgenomen, het zit er nog anders, en al dieper. Satan en zonde, begeerte der oogen, begeerte des vleeschtes en trotschheid des levens hebben geen einde, en zelfs in de beste en heiligste oefeningen zal altoos deze waarheid zich luid openbaar maken: „*de Wet is geestelijk, maar ik ben vleeschelijk!*” Daarom houdt op met alle werken en uwbestbetooningen! hebt gij CHRISTUM niet *geheel*, dan zijn het alles te zamen werken die gij der wet schuldig zijt, en hebt gij Hem, dan blijft het dan nog alles vleeschelijk, wat uit u, als uit u hervoorkomt; zoekt CHRISTUM en zijne gerechtigheid, en leert het, zonder iets, u op Gods genade bloot en zijne barmhartigheid te laten drijven, en tracht daarna, dat gij gedurig meer en meer in CHRISTO wordt gevonden. Hebt gij hem, den Hoogepriester, dan hebt gij alles; van hem, die het Hoofd is, daalt dan op u, zijne leden, genade voor genade neder, zoodat het u aan geene deugd ontbreekt, welke God in u wil anschouwen. Zijn maaksel zijn wij geschapen in CHRISTO JESU tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij er in zullen gewandeld hebben, en wat beneden of boven dien is, is niet anders dan werk der Wet; en wat wij uit ons zelve ooit doen, gedaan hebben, of doen zullen, is en blijft vleeschelijk, omdat wij vleeschelijk zijn, en als zoodanig Gode niet kunnen behagen; want dat is het welbehagen geweest, dat in

CHRIS-

CHRISTO alle volheid zal gewoond hebben (1). De nu volgende woorden van onzen Tekst maken dit nog duidelijker.

3.

Verkocht onder de zonde. In denzelfden 'zin zegt ook de Apostel, vs. 23: „ ik zie echter eene andere wet in mijne leden, die strijd voert tegen de wet mijns gemoeds, en mij gevangen neemt, onder de wet der zonde, die in mijne leden is.” Spreekt PAULUS dan hierdoor zichzelf niet wederom tegen als hij in het volgende hoofdstuk zegt: „ Gij hebt niet ontvangen den Geest der dienstbaarheid om andermaal te vreezen; maar gij hebt ontvangen den Geest der aanneming tot kinderen, in welken wij roepen, Abba, de Vader.”!? Neen waarlijk niet, zoo wij het maar recht verstaan, dat wij vleeschelijk en onder de zonde verkocht zijn. Dan laten wij alle heiligingsbestoeningen varen, en er is geen rust, voor dat wij in CHRISTI gerechtigheid onze rust gevonden hebben. Daar leeren wij in God zijne genade prijzen, zoo als hij den godloozen en niet heiligen rechtvaardigt; daar verstaan wij ook eerst goed de zoo even aangehaalde woorden, en wij juichen en loven den Heere van wege de vrijheid, waarmede hij ons vrijmaakte, en zijn vervuld met verheuging, dat wij den Geest der aanneming tot kinderen ontvangen hebben.

Opdat wij nu daarheen mogen doorbreken, ontsluit de Apostel zijn hart nog meer, en schudt het geheel voor zijne broederen uit, opdat zij het toch recht verstaan, dat wij bij de wet geen leven kunnen hebben, neen maar „dat wij der wet gedoodt zijn door het ligchaam CHRISTI, [opdat een ander, die uit de dooden opgewekt is, ons zoude hebben, opdat wij Gode vruchten zullen gedragen hebben.”] Daarom zegt hij: „ *Ik ben verkocht onder de zonde.*”

Even

(1) Colosf. I, 19.

Even als een slaaf, die verkocht aan zijnen heer, om hem dagelijks te dienen, om in- en uit te gaan en toch bij dien heer te blijven, en hem alle diensten te doen naar zijn goedvinden, de slaaf mag ook nog zoo tegen die dienst wezen; even zoo zegt P A U L U S, is hij onder de zonde verkocht, en der zonden slaaf, hoe dan ook tegen zijn wil. En even zoo hebben het ook alle Heiligen van ouds her ondervonden, en even zoo ondervinden wij, die gelooven, het ook. Wat raad! deze harde heer zegt: „gij behoort mij toe, in- en uitwendig, met oogen, lijf, handen en voeten en alles wat aan u is.” En verzetten wij ons tegen hem, dan geeft hij ons zweepslagen, en richt ons zoo jammerlijk toe, dat het bloed, het zweet en de tranen van het ligchaam gushen, en hij slaat ons met zijn zweep de stukken uit het vleesch; — of die heer komt ons met zachte, vleijende woorden ter zijde, dat wij niet weten wat wij doen, en zijn wil opvolgen tegen licht en plicht in, en ook zelve zoo willen, en toch, en toch niet willen. Nademaal wij derhalve niet alleen vleeschelijk zijn, maar ook onder zulk een' harden heer zijn verkocht, die den zetel zijner dwingelandij in ons hart heeft, en van daar uit alle onze leden, en alles wat zich aan ons roert, naar kooprecht onder zich heeft, en als zoodanig met overmacht beheerschen en in zijne dienstbaarheid voortstuwen wil, zoo geve ons de Geest Gods genadiglijk dat kloek verstand, dat wij het mogen inzien, hoe wij evenwel tegen dezen tijran en tevens tegen den Satan en het vleesch het veld behouden, ook terwijl de zonde ons voert, werwaarts wij willen en toch niet willen.

Is de Wet geestelijk, en wil zij alles uit- en inwendig geestelijk en van grond des harten bedreven hebben, en zijn wij tot op den bodem van ons hart met alles, wat in en aan ons is, vleeschelijk; en zijn wij als zoodanig tot niets in staat dan tot zondigen; en zijn wij zoo onder de zonde als slaven verkocht, dat wij haar, ook tegen

gen onzen wil, naar haren wil moeten dienen; — kunnen wij ter oorzaak daarvan bij de Wet niet inwonen, zonder dat de zonde, waarin wij uit hoofde van onze natuur en geboorte uit het vleesch gevangen zitten, en de tijran, die met ons opgroeide, en ons alzoo van onze jeugd af kent, ons dagelijks in het huis van de Wet martele en verworpe: — zoo is hier geen andere raad of troost, dan alleen bij den laatsten man JESUS CHRISTUS onzen Heer, die de Wet voor de zijnen vervulde, en alles volbracht heeft; die zonde, duivel, dood en hel, den toorn en het gericht en de verdoemenis van zijn volk weg- en op zich genomen heeft, en die zich zelven aan de zijnen tot een eeuwig eigendom heeft gegeven, opdat zij geheel, met lijf en ziel en geest, met hunne overleggingen en wil en gedachten, en alles, wat in en aan hen is — in Hem mogten gevonden zijn, en in Hem zonder ophouden mogten hebben genade, gerechtigheid, geloove, vrede, blijdschap, heiligheid, troost en sterkte, eere, heerschappij over alles, vrijheid van alles en het eeuwige leven. — En nu, dat wij deze woorden medenemen en in onze harten bewaren:

Hij, die in den naam van alle zielen,
 Onzen schuldbrief op zich overnam,
 Wist wat sommen te verreeken waren,
 En voldeedt ook, toen zijne ure kwam.
 Wat zoo lang in vleesch en hart en nieren,
 Als in sluimring en verholten zat,
 En wat wij daarnevens werk'lijk speuren,
 Dat was alles in dien brief vervat.

„Dat CHRISTUS gestorven is, dat is hij der zonde gestorven, in eens; maar dat hij leeft, dat leeft hij Gode; alzoo ook gijlieden, houdt het daarvoor, dat gij der zonde gestorven zijt, en levende zijt Gode in CHRISTO JESU onzen Heer.” — En hebt gij waarlijk vergiffenis uwer zonden in het bloed CHRISTI, zeg dan vrijmoedig: „ik ben heilig!” — wanneer gij ook niets dan onreinheid in u ziet. Zalig zijn, die niet gezien hebben en geloofd hebben.

[Dit is de toeleidinge tot de kennisse van den eenigen mensch die de genade heeft, JESUS CHRISTUS gekomen in vleesch, waarachtig eeuwig God, en waarachtig mensch, ontfangen van den Heiligen Geest, geboren uit de maagd MARIA, die verlaten van zijnen God, vervloekt van de Wet en van zijn Volk, niet gekend van de Heidenen, door den eeuwigen Geest zich zelven vrijwillig, Gode onbeftraffelijk heeft opgeofferd,
 en

en alleen door het volkomen geloof alles heeft volbracht, en voleindigd zijnde, allen die hem gehoorzaam zijn (zich aan hem onderwerpen) eene oorzaak der eeuwige zaligheid geworden is. — En het geheim des geloofs, om te leeren verstaan: dat onze oude mensch met hem gekruisigd is, opdat te niet gedaan zoude wezen het ligchaam der zonde, opdat wij der zonde niet meer dienen. Een geheim, dat men met alle heiligings-stelsels en daaruit voortgevloeide zedeleer niet zal vinden; dat verborgen is voor de wijzen en verstandigen; dat vele wanen te kennen en hoog te schatten, terwijl zij CHRISTUS verloochenen met hunne werken (1); dat bedekt is in degenen, die verloren gaan, en die van onder hunnen God weghoereeren (2); maar dat God geopenbaard heeft aan de armen en ellendigen des Lands, door zijnen Geest, zoo dat zij er verstand van hebben hoe de Wet blijft onwrikbaar tot in eeuwigheid, onschendbaar tot in den minsten titel en jota, en hoe de Wet toch gestorven is, en met hare werken moet uitgestooten worden, en die, terwijl zij het zwaarste der Wet kennen: „barmhertigheid en oordeel,” alleen leven voor den troon der genade opgericht in de Wet der rechtvaardigheid uit geloove, en bevende voor en liefhebbende de liefelijke en zoete heiligheid der heerlijkheid der gerechtigheid Gods, in het aangezicht JESU CHRISTI, des Heeren heilig Woord en Wet handhaven tegen zichzelf, en tegen alles wat zich tegen de kennisfe CHRISTI verheft; die eindelijk, ondervindende dat de Heere woont bij die, die eenes verlagenen en verbrokenen geestes zijn, geen anderen naam onder den Hemel erkennen, waarin behoudenisfe is, dan alleen den Naam onzes Heeren JESU CHRISTI. Wie CHRISTUM JESUM niet lief heeft, zij eene vervloeking, hij zij wie hij zij, en hij doe wat hij doe. De Heere komt. — Welgelukzalig zijn allen, die zich aan Hem houden, in Hem blijven, de broeders liefhebben, en de toevlucht genomen hebben om aan de voorgestelde hope vast te houden tot den einde toe, er raze tegen wat er wil. In het verbrokene hart weergalmt de Psalm: *Heerlijk geloofd worde Zijn Name, tot in all' eeuwigheid.* En wie dien Naam, dan, als hem alles ontzinkt, en zijne oogen voor het zien- en zichtbare gebroken worden, aan Wet en zonde, dood en duivel voorhoudt, zal overwinnen overvloediglijk, in Hem, die leeft.] Amen.

(1) Titus 1, 10—16. Jacobus 1, 22; 2, 26. 1 Joh. 4, 6.

(2) Hosea 4, 12. 2 Cor. 4, 3, 4.